

of his testimony in their relation to other evidence in criminal proceedings. The evaluation of testimony from other people's words for their reliability is directly related to the primary source of information reported by such a witness. By establishing the unreliability of the source of testimony from other people's words follows the definition and they are unreliable.

Keywords: proof, assessment of evidence, testimony of the witness, testimony from other people's words, the reliability of the testimony of the witness.

УДК 343.71

І. В. Назаренко

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ЗБУТУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ЇХ АНАЛОГІВ У МІСЦЯХ, ПРИЗНАЧЕНИХ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ І КУЛЬТУРНИХ ЗАХОДІВ

У статті висвітлено окремі аспекти організації проведення профілактичних заходів під час оперативно-розшукової протидії незаконному збуту наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів у місцях, призначених для проведення навчальних і культурних заходів. Проаналізовано чинне законодавство та емпіричні матеріали згаданої тематики. Зазначено, що однією з найбільших сучасних проблем є те, що попереджувальні заходи, спрямовані безпосередньо на профілактику досліджуваного виду злочину на території нашої держави не проводяться. Як узагальнювальний висновок запропоновано алгоритм організації проведення профілактичних заходів під час оперативно-розшукової протидії незаконному збуту наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів у місцях, призначених для проведення навчальних і культурних заходів.

Ключові слова: організація, профілактичні заходи, оперативно-розшукова протидія, незаконний збут наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів у місцях, призначених для проведення навчальних і культурних заходів.

Постановка проблеми. Статистичні дані свідчать, що останніми роками кількість осіб, які вживають та збувають наркотичні речовини, значно зросла. Водночас практика протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів вказує на те, що розширюється також і їх «ринок» збуту, зокрема наркотичні засоби все частіше поширюються в місцях масового зібрання населення (у 79 % – молоді), призначених для проведення навчальних і культурних заходів. Це пов'язано з декількома причинами: по-перше, скупчення в одному місці великої кількості осіб одночасно задля отримання емоцій, зокрема адреналіну. По-друге, у місцях, призначених для проведення навчальних і культурних заходів, здебільшого збираються особи віком від 14 до 22 років, які легко підпадають під сторонній вплив, віяння «моди» на спосіб життя, стиль, поведінку. Скажімо, більшість респондентів вказала, що спробували наркотичні речовини вперше в місцях, призначених для проведення навчальних і культурних заходів. Безсумнівно, що діти та підлітки проводять

значну частину свого часу саме в таких місцях: навчальних закладах, розважальних або спортивних гуртках, закладах культурно-спортивного розвитку та відпочинку тощо. Отже, місця, призначені для проведення навчальних і культурних заходів, відіграють важливу роль у створенні умов для отримання знань, формування ставлень і вироблення навичок, потрібних для уникнення та запобігання ризикам щодо здоров'я особи, наприклад, пов'язаних із вживанням наркотиків. Заразом статистика беззаперечно свідчить про збільшення фактів збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів у місцях, призначених саме для проведення навчальних і культурних заходів. Тому перед правоохоронцями нашої держави стоїть завдання протидії вказаному виду злочинної діяльності. До того ж, як свідчить правоохоронна практика, одним з найдієвіших способів такої протидії є проведення оперативно-профілактичних заходів працівниками кримінальної поліції. З огляду на зазначене розглянемо окремі організаційні аспекти їх проведення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти оперативно-розшукової протидії збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, зокрема в місцях, призначених для проведення навчальних і культурних заходів, були предметом дослідження зарубіжних і вітчизняних науковців, серед яких такі, як А. В. Баб'як, О. В. Бандурка, Ю. Д. Блувштейн, В. С. Бульба, С. А. Буткевич, В. В. Бондаренко, А. А. Бова, М. І. Зирін, В. В. Василевич, О. М. Джужа, М. А. Єжеев, П. П. Закалюк, О. О. Заросінський, В. І. Зелінський, А. Ф. Женунтій, В. Я. Кальченко, Н. В. Кикоть, К. Г. Костенко, О. Г. Кулик, Т. Л. Кулакова, С. Я. Лебедев, Є. М. Макаренко, О. О. Марчук, Ф. Р. Михайленко, О. Л. Мусаєв, П. П. Михайленко, П. П. Невмержицький, К. А. Оробець, А. П. Науменко, Є. В. Рясюк, В. В. Романов, І. О. Сігренков, О. В. Сухонос, М. М. Тоголідзе, В. В. Шендрік та інші. Проте аналізуючи їхні дослідження, доходимо висновку, що питання, пов'язані з організацією проведення профілактичних заходів під час оперативно-розшукової протидії незаконному збуту наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів у місцях, призначених для проведення навчальних і культурних заходів, ще не досить досліджені.

Формування цілей. Метою статті є визначення організаційних аспектів проведення профілактичних заходів під час оперативно-розшукової протидії незаконному збуту наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів у місцях, призначених для проведення навчальних і культурних заходів.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до порядку організації проведення профілактичних заходів, затвердженого наказом Національної поліції (далі – НП) України від 27.12.2016 №1377, передбачено проведення профілактичних заходів оперативними підрозділами НП України, зокрема для оперативно-розшукової протидії незаконному збуту наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів у місцях, призначених для проведення навчальних і культурних заходів. У цьому нормативному акті, серед іншого, визначено, що профілактичні заходи – це дії поліції, спрямовані на недопущення правопорушень і запобігання їх учиненню,

ліквідація причин та умов, що їх викликають [1]. Відповідно до чинного законодавства діяльність поліцейських під час проведення профілактичних заходів будується на принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, узаємодії з населенням на засадах партнерства, безперервності.

Зауважимо, що в практичній діяльності профілактичні заходи знаходять свій вияв під час проведення профілактичних операцій. Зокрема, на території нашої держави щорічно проводиться більше двох десятків різнопланових профілактичних операцій щодо протидії злочинності. До прикладу, протягом більше десяти років для протидії незаконному обігу наркотичних речовин проводиться оперативно-профілактична операція під умовною назвою «Мак» [2; 3], під час якої правоохоронці виявляють та знищують нелегальні посіви нарковмісних рослин маку та конопель, а також перекривають канали надходження цих рослин до споживачів наркотиків.

Зазначимо, що за даними практики проведення профілактичних операцій відбувається в декілька етапів: підготовчий, практичний, підбиття підсумків. З огляду на тематику статті розглянемо їх детальніше.

Аналіз емпіричного матеріалу свідчить, що підготовчому етапу проведення профілактичних операцій передують прийняття рішення про проведення профілактичних заходів, яке здебільшого формується під час аналізу стану протидії конкретному виду злочинності, зокрема незаконному обігу наркотичних речовин, а також визначаються причини, що призвели до низького рівня протидії злочинності, особи, які відповідають за проведення профілактичних заходів та заходи, обов'язкові для їх проведення, що у 89,9 % випадків виражається в рішеннях колегії керівництва НП країни, ГУНП в областях тощо.

Після прийняття рішення про необхідність проведення профілактичних заходів розпочинається підготовчий етап, зокрема в спосіб розробки та видання наказу про проведення профілактичних заходів. Як зазначено в Порядку організації проведення профілактичних заходів, затвердженого наказом НП України від 27.12.2016 №1377, підставою для проведення профілактичних заходів є наказ за підписом Голови НП України або особи, яка виконує його обов'язки (у разі проведення загальнодержавних профілактичних заходів), або за підписом начальника Головного управління або особи, яка виконує його обов'язки, виданий відповідно до наказу Національної поліції України або з ініціативи ГУНП (у разі проведення заходів на регіональному або місцевому рівнях) [1]. Водночас названий нормативний акт визначає, що наказ розробляється з урахуванням:

- вимог нормативно-правових актів та інших документів, у яких НП України визначено виконавцем або співвиконавцем заходів;
- результатів моніторингу стану превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню, а також розкриття та розслідування правопорушень, ужиття, у межах компетенції, заходів щодо їх усунення [1].

Під час підготовки наказу про проведення загальнодержавних та регіональних профілактичних заходів строки їх проведення обов'язково узгоджуються з керівництвом НП України, ДООЗОР та всіма зацікавленими сторонами [1].

Після оприлюднення наказу розробляється план, у якому зазначено:

- дату початку та строки проведення підготовчого й практичного етапів (кількість діб), періодичність надання звітів і підбиття підсумків;
- конкретизовані завдання виконавцям на кожному окремому етапі проведення профілактичних заходів зі строками їх виконання;
- порядок обміну інформацією між ініціатором проведення заходів та ГУНП;
- способи координації дій органів і підрозділів поліції, що взаємодіють із зацікавленими центральними органами виконавчої влади та їх територіальними органами [1].

До того ж у плані визначаються строки проведення заходів, відповідальні особи за кожний пункт плану, порядок аналізу та узагальнення відомостей, отриманих унаслідок проведення профілактичних заходів тощо [1].

Як показує практика, від якості складання такого плану залежить безпосередньо кінцевий результат проведення профілактичних заходів. На його підставі в територіальних органах поліції розроблюються власні плани проведення профілактичних заходів, направлені на протидію злочинності, зокрема незаконному обігу наркотичних засобів, які в 97,8 % є ідентичними до первинного плану профілактичних заходів (відрізняються лише особливості території обслуговування та оперативної обстановки на ній). Заразом зауважимо, що негативним моментом цієї стадії є незмінність протягом багатьох років планів проведення загальнодержавних профілактичних заходів.

Вказаними заходами закінчується підготовчий етап проведення профілактичних заходів та розпочинається практичний етап, який охоплює проведення конкретних заходів, спрямованих на протидію злочинності, зокрема у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів. Аналіз емпіричного матеріалу дає змогу констатувати, що в 78,9 % випадків практичний етап полягає в проведенні різного виду заходів, які можуть варіюватися залежно від кінцевої мети (виду злочинної діяльності). Зокрема, при проведенні профілактичних заходів, спрямованих на протидію досліджуваному виду злочинів, такими заходами є:

- 1) заходи, передбачені Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», що не обмежують конституційні права громадян та не потребують дозволу суду;
- 2) спільні заходи оперативних та іншими підрозділів НП України, направлені на відпрацювання місць перебування осіб, які становлять оперативний інтерес, а саме:
  - спільне патрулювання з працівниками патрульної поліції місць, призначених для проведення навчальних та культурних заходів;

– перевірка за місцем проживання разом з підрозділами превентивної поліції раніше засуджених осіб за вчинення злочинів у сфері незаконного обігу наркотиків;

– перевірка за допомогою використання можливостей службового собаки місць, призначених для проведення навчальних та культурних заходів на наявність наркотичних речовин;

– проведення заходів, направлених на отримання первинної оперативно-розшукової інформації, із залученням негласних позаштатних працівників.

Під час проведення вказаних заходів відповідальний працівник за їх проведення в кожному підрозділі щодобово (в 96,7 % випадків) складає звіти про проведення заходів, здебільшого по наростаючій, із зазначенням конкретних проведених заходів та їх результатів й передає до підрозділу, на який покладено обов'язок з узагальнення відомостей та підбиття підсумку.

Після закінчення практичного етапу профілактичних заходів визначений відповідальним за них підрозділ узагальнює всі показники роботи, проведені заходи та їх результати й укладає відповідний документ (рапорт, доповідна записка тощо) на ім'я особи, яка призначила проведення профілактичних заходів із зазначенням їх результатів, допущених недоліків і пропозицій щодо усунення.

Насамкінець зауважимо, що профілактичні заходи, спрямовані безпосередньо на профілактику досліджуваного виду злочину, на території нашої держави не проводяться, що, на нашу думку, є значним прорахунком з боку держави.

Висновки. З огляду на викладене доходимо висновку, що в загальному вигляді алгоритм організації проведення профілактичних заходів, спрямованих на оперативно-розшукову протидію наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів у місцях, призначених для проведення навчальних і культурних заходів, є таким:

1) аналіз оперативної обстановки, виявлення умов та причин, що сприяють її погіршенню, окреслення заходів, що є перспективними для їх усунення, а також визначення відповідальної служби за вказаний напрям діяльності;

2) підготовка та підписання наказу про проведення профілактичних заходів;

3) розробка плану проведення профілактичних заходів, визначення конкретних заходів, відповідальних за їх проведення осіб, строків проведення тощо;

4) проведення практичних заходів щодо профілактики злочинності;

5) підбиття підсумків та прийняття рішення щодо доцільності повторного проведення аналогічних профілактичних заходів, визначення їх позитивних та негативних моментів.

Використані джерела:

1. Про затвердження Порядку організації проведення профілактичних заходів : наказ Національної поліції України від 27.12.2016 №1377.

2. Оперативно-профілактична операція «Мак». URL: <https://www.3849.com.ua/news/1669617> (Дата звернення 08.06.2018).

3. На Сокальщині стартувала комплексна оперативно-профілактична операція «Мак». URL: <https://sokalfm.com/?p=12526> (Дата звернення 08.06.2018).

Стаття надійшла до редколегії 08.06.2018

Назаренко И. В. Организация проведения профилактической деятельности в ходе оперативно-розыскного противодействия незаконному сбыту наркотических средств, психотропных веществ и их аналогов в местах, предназначенных для проведения учебных и культурных мероприятий

В статье проанализировано отдельные аспекты организации проведения профилактических мероприятий в ходе оперативно-розыскного противодействия незаконному сбыту наркотических средств, психотропных веществ и их аналогов в местах, предназначенных для проведения учебных и культурных мероприятий. Для достижения поставленной цели анализируется действующее законодательство и эмпирические материалы. В то же время, определяется, что одной из самых современных проблем является то, что профилактические мероприятия, направленные непосредственно на профилактику изучаемого вида преступлений на территории нашего государства не проводятся. Как обобщающий вывод предлагается алгоритм организации проведения профилактических мероприятий в ходе оперативно-розыскного противодействия незаконному сбыту наркотических средств, психотропных веществ и их аналогов в местах, предназначенных для проведения учебных и культурных мероприятий.

Ключевые слова: организация, профилактические мероприятия, оперативно-розыскное противодействие, незаконный сбыт наркотических средств, психотропных веществ и их аналогов в местах, предназначенных для проведения учебных и культурных мероприятия.

Nazarenko I. Organization of Preventive Activity During Operatively-search Counteraction to Illegal Sale of Narcotic Drugs, Psychotropic Substances and their Analogues in Places Intended for Conducting Educational and Cultural Measures

The author is devoted to the article on the coverage of certain aspects of the organization of carrying out preventive measures in the course of operatively-detective counteraction to the illegal sale of narcotic drugs, psychotropic substances and their analogues in places intended for educational and cultural activities. In order to achieve the goal, the current legislation and practical experience of law enforcement practice are analyzed. Thus, the author presents examples of carrying out preventive measures of general state character aimed at the operatively-wanted refusal of illegal sale of narcotic drugs, psychotropic substances and their analogues in places intended for carrying out of educational and cultural measures and at the same time correlating with the provisions of the current normative acts. As a result of this activity, the existing problem areas of the organization of preventive measures for the purpose of operatively-wanted counteraction to the illegal sale of narcotic drugs, psychotropic substances and their analogues in places intended for carrying out of educational and cultural measures are determined.

The general conclusion of the conducted research is the algorithm of organization of carrying out of preventive measures directed on operatively-wanted counteraction of

narcotic drugs, psychotropic substances and their analogues in the places intended for conducting of educational and cultural measures, is as follows:

1) analysis of the operational environment, identifying the conditions and causes that contribute to its deterioration, outlining the measures that are perspective for their elimination, as well as determining the responsible service in the specified direction of activity;

2) preparing and signing an order to carry out preventive measures;

3) development of a plan for carrying out preventive measures, determination of concrete measures responsible for their conduct, terms of conduct, etc.;

4) carrying out practical measures aimed at the prevention of crime;

5) summing up and concurrent decision on the expediency of re-carrying out similar preventive measures, determining the positive and negative moments of the preventive measures carried out.

Keywords: organization, preventive measures, operative-search counteraction, illegal sale of narcotic drugs, psychotropic substances and their analogues in places intended for educational and cultural activities.

УДК 343.985

В. С. Перлін

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ САМОВІЛЬНОГО ПРИСВОЄННЯ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ АБО ЗВАННЯ СЛУЖБОВОЇ ОСОБИ

У статті визначено сутність, значення та зміст взаємодії під час розслідування самовільного присвоєння владних повноважень або звання службової особи. Виокремлено суб'єктів взаємодії та наведено форми їхньої співпраці при досудовому розслідуванні вказаних злочинів.

Ключові слова: організація взаємодії, досудове розслідування, самовільне присвоєння владних повноважень або звання службової особи, криміналістична методика, форма взаємодії, суб'єкти взаємодії.

Постановка проблеми. Під час розслідування самовільного присвоєння владних повноважень або звання службової особи слідчий нерідко взаємодіє з іншими органами й уповноваженими особами. Така взаємодія має доволі різноманітний та широкий характер, через що налагодження спільної, узгодженої, цілеспрямованої та кваліфікованої діяльності під час здійснення досудового розслідування є запорукою успішного виконання завдань кримінального провадження [1, с. 354]. З огляду на це особливої актуальності набуває питання організації такої взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття, зміст, види, форми та значення взаємодії під час розслідування злочинів неодноразово досліджували такі вчені, як Т. В. Авер'янова, В. Д. Берназ, Р. С. Белкін, П. Д. Біленчук, А. Ф. Волобуєв, В. А. Журавель, В. О. Малярова, В. О. Образцов, О. В. Одерій, О. В. Пчеліна, М. В. Салтєвський, Р. Л. Степанюк, В. В. Тищенко, В. В. Шевчук, В. Ю. Шепітько, Б. В. Щур, М. П. Яблоков та інші. Проте значна кількість питань й на сьогодні залишаються спірними, а то й невіршеними загалом. Зокрема, відсутні однозначні підходи до виокремлення форм